# Sallan riistanhoitoyhdistyksen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä laiksi Sallan kansallispuistosta(hallituksen esitys 104/2021 vp)

Sallan riistanhoitoyhdistys käsitteli hallituksen esitystä laiksi Sallan kansallispuistosta 15.9.2021 pitämässään yhdistyksen hallituksen kokouksessa. Riistanhoitoyhdistyksen hallitus käsitteli lähinnä metsästyksen, riistanhoidon ja maastoliikenteen järjestelyihin liittyviä asioita tulevassa kansallispuistossa. Antamassaan lausunnossaan Sallan riistanhoitoyhdistyksen hallitus esittää seuraavaa:

**Esityksen pääasiallisessa tekstissä lukee seuraavaa(kohta 1 asian tausta ja valmistelu):**

*"Ympäristöministeriön pyynnöstä Sallan kunta ja Sallan riistanhoitoyhdistys valmistelivat yhteistyössä ehdotuksen alueesta, jossa metsästystä olisi kansallispuistossa tarpeen turvallisuussyistä rajoittaa."*

Sallan riistanhoitoyhdistys ei ole saanut virallista pyyntöä valmistella yhteistyössä ehdotus alueesta, jossa metsästystä olisi kansallispuistossa tarpeen turvallisuussyistä rajoittaa. Ehdotus rajoitusalueesta saatiin tietoon epävirallista kautta ja Sallan riistanhoitoyhdistyksen hallitus käsitteli ja hyväksyi ehdotuksen 21.4.2021.

**Esityksen pääasiallisessa tekstissä lukee seuraavaa(kohta 3 tavoitteet):**

*"Kansallispuiston myötä lisääntyvien kävijöiden turvallisuuden takaamiseksi sekä lajiston suojelun edistämiseksi nykyisiin metsästysjärjestelyihin esitetään muutoksia ja vähäisiä alueellisia rajoituksia."*

Esitetään, että metsästysjärjestelyihin ja alueellisiin rajoituksiin ei tule myöhemmin lisää rajoituksia.

**Esityksen pääasiallisessa tekstissä lukee seuraavaa(kohta 4.1 keskeiset ehdotukset):**

*"Aluetta kehitettäisiin yleisenä luonnonnähtävyytenä ja nykyistä luonnonkäyttöä rajoitettaisiin lähtökohtaisesti siten kuin luonnonsuojelulain säännökset sekä Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton IUCN:n suojelualueluokitus kansallispuistojen osalta edellyttävät. Metsästyksen ja porovahinkoja aiheuttavien petojen poistamisen osalta säädettäisiin kuitenkin eräitä paikalliset olosuhteet huomioon ottavia poikkeuksia, jotka eivät ole ristiriidassa kansallispuiston perustamistavoitteen kanssa."*

Riistanhoitoyhdistys on samaa mieltä.

*"Luokan II suojelualueiden ensisijainen tavoite on luonnon monimuotoisuuden ja ekologisten prosessien suojelu sekä opetuksen ja virkistyskäytön edistäminen. IUCN:n suojelualueluokituksen soveltamisohjeessa luokan II suojelualueilla luonnonkäyttö, kuten metsästys ja kalastus, luokitellaan haitallisiksi käyttömuodoiksi (EUROPARC & IUCN 2000). Laajoilla ja syrjäisillä alueilla voidaan kuitenkin sallia paikallisen väestön perinteisen luontaistalouden harjoittaminen, joka ei ole ristiriidassa alueen luontoarvojen suojelun kanssa. Suomessa ohjeistusta on sovellettu niin, että paikallisten asukkaiden metsästys ja poronhoito on sallittu Pohjois-Suomen pinta-alaltaan laajoissa kansallispuistoissa"*

Riistanhoitoyhdistys on samaa mieltä.

*"Paikkakuntalaisten metsästyksen jatkumisen kansallispuistossa metsästysrajoitusalueen ulkopuolella ei katsota olevan merkittävä turvallisuusriski alueen virkistyskäyttäjille. Alueella ei metsästetä kevät- tai kesäaikaan. Paikallisten metsästys on sekä hirven että pienriistan osalta perinteistä koiran kanssa metsästystä. Se aloitetaan pääosin matkailusesonkien jälkeen toisin kuin lupametsästys, joka ajoittuu syyskuun ruska-aikaan. Paikallisten harjoittama perinteinen lintujen pystykorvametsästys ajoittuu loka-marraskuulle ja myös hirvenpyynti aloitetaan pääosin ruskakauden jälkeen. Paikallisessa linnustuksessa käytetään pitkän kantaman luotiasetta pääasiassa lehdettömänä aikana. Lisäksi hirvien ja pienriistan tiedetään välttävän vilkkaassa retkeilykäytössä olevia alueita, mistä johtuen niiden metsästys painottuu alueen syrjäisempiin ja rauhallisempiin osiin."*

Riistanhoitoyhdistys esittää lisättäväksi seuraavaa: *"Hirven metsästys ja vahinkoperusteisella poikkeusluvalla tapahtuva suurpetojen pyynti on erikseen nimetyn metsästyksenjohtajan johdolla tapahtuvaa pyyntiä, jossa turvallisuusnäkökohdat otetaan erityisesti huomioon."*

*"Metsähallitus seuraa kävijäturvallisuutta kansallispuistossa. Sillä on mahdollisuus metsästyslain 23 §:n nojalla hakea aluehallintovirastolta metsästyksen rajoittamista, mikäli turvallisuuden varmistaminen sitä seurannan perusteella myöhemmin edellyttäisi. Mahdolliset esitykset lisärajoituksista laadittaisiin yhteistyössä paikallisen riistanhoitoyhdistyksen kanssa."*

Riistanhoitoyhdistys on samaa mieltä.

*"Luonnonsuojelulain 14 §:n mukaan kansallispuistossa saa harjoittaa poronhoitoa poronhoitolain (848/90) mukaisesti. Tätä lainkohtaa sovellettaisiin sellaisenaan myös*

*Sallan kansallispuistossa, jonka alueella Sallan paliskunta toimii. Porovahinkoja aiheuttavien petojen poistaminen olisi mahdollista Metsähallituksen luvalla luonnonsuojelulain 15 §:n mukaisesti. Sallan paliskunnan Sallan kunnassa asuvilla osakkailla olisi metsästyslain 8 §:än perustuva oikeus metsästää kansallispuiston alueella karhua alueelliseen kiintiöön perustuvana metsästyksenä ilman Metsähallituksen lupaa. Sallan kuntalainen ei tarvitsisi Metsähallituksen lupaa myöskään ilveksen kannanhoidolliseen pyyntiin tai susien vahinkoperusteisiin lupiin. Ahma kuuluu esitetyn kansallispuiston alueelle sijoittuvan Aatsinki-Onkamon Natura 2000 -alueen suojeluperusteisiin. Sen metsästäminen alueella on mahdollista vain, jos se ei merkittävästi heikentäisi lajin suojelutasoa alueella ja lähtökohtaisesti edellyttää luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista Natura-vaikutusten arviointia. Kansallispuiston perustamisella ei ole vaikutusta ahman metsästysmahdollisuuksiin. Ehdotettavan lain 3 §:ssä säädettäisiin, että vahinkoa aiheuttavan suurpedon poistamiseen myönnetyn luvan mukaiseen metsästykseen saisi osallistua myös Sallan paliskunnan osakas ja Suomen Riistakeskuksen erikseen nimeämä henkilö kotikunnastaan riippumatta. Ilman asiaa koskevaa säännöstä ulkopaikkakuntalainen paliskunnan osakas tai Suomen riistakeskuksen nimeämä henkilö ei voisi osallistua suurpetojen pyyntiin kansallispuiston alueella."*

Riistanhoitoyhdistys esittää tarkennuksena muutettavaksi asiakohdassa olevan lauseen seuraavanlaiseksi: *"Sallan kuntalaisella ja Sallan paliskunnan Sallan kunnassa asuvilla osakkailla olisi metsästyslain 8 §:än perustuva oikeus metsästää kansallispuiston alueella karhua alueelliseen kiintiöön perustuvana metsästyksenä."*

Tarkennuksena huomautetaan, että vahinkoperusteiset suurpetojen poikkeusluvat myöntää Suomen Riistakeskus.

Lisäksi riistanhoitoyhdistys esittää huomioitavaksi seuraavan korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen: Ote KHO:2020:31
https://www.kho.fi/fi/index/paatokset/vuosikirjapaatokset/1584960908330.html

Tiivistelmä KHO:n ratkaisusta:

*"Natura-arvioinnin tarvetta on käsitelty edellä mainitussa komission ohjeessa. Arvioinnin tarvetta koskevaa harkintaa varten laadittavissa asiakirjoissa on esitettävä Natura-kohteen kokonaiskuvaus ja suojeluarvoon vaikuttavat seikat, kuvaus lajeista ja niiden elinympäristöistä sekä niiden säilymiseen vaikuttavista tekijöistä. Tämän niin sanotun tarveharkinnan tulee vastaavasti kuin varsinaisen Natura-arvioinnin perustua tieteellisesti asianmukaiseen ja ajantasaiseen tietoon lupapäätöksen kohteena olevien toimenpiteiden vaikutuksista Natura-kohteen suojeluperusteena oleviin luonnonarvoihin. Lisäksi luonnonsuojelulain 65 §:n 1 momentissa tarkoitettuja vaikutuksia Natura-kohteiden suojeluperusteena oleviin luonnonarvoihin on arvioitava erikseen kunkin Natura-kohteen osalta ottaen huomioon suojeltavan alueen ekologiset ominaispiirteet ja luonnonolosuhteet."*

Lakiesityksessä ei ole käsitelty hankkeen vaikutuksia alueen suojelun perusteena olevaan ahmaan yllä olevan KHO:n ratkaisun 2020:31 mukaisesti. Lakiesityksestä ei ole tarkasteltavissa kuvausta suojelun perusteena olevista lajeista tai niiden elinympäristöistä. Tarveharkinta ei perustu tieteellisesti asianmukaiseen tietoon toimenpiteiden vaikutuksista vain pelkkään subjektiiviseen arvioon. Lakiesitykseen kirjattu toteamus alueen palveluvarustuksen kehittämisestä ja uudelleen kohdentamisesta ei poista tarvetta tarkastella hankkeen vaikutuksia suojelun perusteena oleviin lajeihin. Esimerkiksi Brittiläisessä Kolumbiassa tehdyssä tutkimuksessa todettiin ahmojen reagoivan negatiivisesti ihmistoiminnan aiheuttamiin häiriöihin alueella, missä ahmoja esiintyy (Krebs et al. 2007). Alueen matkailijamäärän kasvun aiheuttama häiriö ahmalle voi aiheuttaa luontaisen levinneisyysalueen pienentymistä ko. Natura-alueen osalta ja häiriö voi vaikuttaa etenkin pesäpaikan valintaan.

**Esityksen pääasiallisessa tekstissä lukee seuraavaa(kohta 4.2.3 vaikutukset nykykäyttöön):**

*"Kävijöiden oikeudet ja rajoitukset muun muassa alueella liikkumiseen, leiriytymiseen sekä tulentekoon määriteltäisiin tarkemmin myöhemmin laadittavissa kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmassa ja viimekädessä järjestyssäännössä"*

Esitetään, että Sallan riistanhoitoyhdistyksestä otetaan edustaja mukaan toimikuntaan, joka laatii kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman ja järjestyssäännön.

*"Kansallispuistossa olisi lisäksi mahdollista rajoittaa ajallisesti tai paikallisesti liikkumista, mikäli alueen eläimistön tai kasvillisuuden säilyminen sitä edellyttäisi. Kansallispuistoissa leiriytyminen ja tulenteko ovat sallittuja siihen erikseen osoitetuilla paikoilla. Marjojen ja hyötysienien poimiminen olisi jokamiehenoikeuksin mahdollista nykyiseen tapaan luonnonsuojelulain 14 §:n nojalla."*

Paikallisten liikkuminen, leiriytyminen, tulenteko, marjojen ja sienien poimiminen ei ole aikaisemminkaan vaarantanut alueen eläimistöä tai kasvillisuutta, niin sitä ei pidä rajoittaa.

*"Metsästyksen osalta kansallispuiston perustamisen vaikutukset olisivat vähäiset. Sallan kunnan asukkaiden vapaa metsästysoikeus säilyisi pääosassa kansallispuiston aluetta. Myös kansallispuiston alueelle sijoittuvien metsästysseurojen Sallan Erä- ja Kalamiehet ry:n, Metsästysseura Kerä ry:n ja Onkamon Erä ry:n ulkopaikkakuntalaisten jäsenten hirvenmetsästysoikeus jatkuisi pääosassa aluetta. Kävijäturvallisuuden takaamiseksi on kuitenkin katsottu tarpeelliseksi rajoittaa metsästystä intensiivisen käytön alueella.*

*Metsästysrajoitusalue on osoitettu rasterilla lakiesityksen liitteen 1 kartalla. Hirvenajo olisi mahdollista koko kansallispuiston alueella. Muiden ulkopaikkakuntalaisten lupametsästäjien hirvenmetsästysoikeus kansallispuiston alueella päättyisi. Lisäksi kaikkien ulkopaikkakuntalaisten lupametsästäjien suurpetojen ja pienriistan metsästysoikeus päättyisi kansallispuiston alueella."*

Esityksessä on kirjattu, että hirven metsästysoikeus olisi pelkästään Onkamon Erä ry:n, Metsästysseura Kerä ry:n ja Sallan Erä- ja Kalamiehet ry:n ulkopaikkakuntalaisille jäsenille. Sallan riistanhoitoyhdistyksen mielestä ko. lakiesitys syrjii muihin seuroihin kuuluvien ulkopaikkakuntalaisten metsästysoikeutta ja lakiesityksessä rikotaan yhdistysten jäsenten yhdenvertaisuutta.

Varsinaisessa lakiosassa (3 § Rauhoitussäännökset) lukee seuraavaa: *"Lain voimaantullessa rekisteröitynä olevan metsästysseuran jäsenellä on oikeus metsästää hirveä kansallispuiston alueella, jos kansallispuisto sisältyy metsästysseuran metsästysalueeseen."*

Riistanhoitoyhdistyksen näkemyksen mukaan kaikkien Sallaan rekisteröityjen metsästysseurojen metsästysalueeseen sisältyy myös kansallispuiston alue, jos seurat ovat saaneet kansallispuiston alueelle Metsähallituksen hirvenmetsästyksen alueluvan Vilma-Savina alueelle. Ja tällä perusteella kaikkien seurojen ulkopaikkakuntalaisilla olisi oikeus metsästää hirveä myös kansallispuiston alueella. Riistanhoitoyhdistyksen mielestä nykyinen menettely hirvenmetsästyksen aluelupien ja pyyntilupien osalta tulisi jatkua sellaisenaan. Tällöin mahdollistetaan paikallisten metsästysseurojen muualle muuttaneiden entisten sallalaisten metsästysseuran jäsenten metsästys myös jatkossa, eikä tehdä uutta vaikeaselkoista lainsäädäntöä.

Sallan riistanhoitoyhdistys esittääkin muutettavaksi tämän lain kohdan seuraavanlaiseksi: *"Lain voimaantullessa Sallaan rekisteröitynä olevan metsästysseuran jäsenellä on oikeus metsästää hirveä kansallispuiston alueella, jos kansallispuisto sisältyy metsästysseuran metsästysalueeseen."*

*"Luonnonsuojelulain 15 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan kansallispuistosta voidaan Metsähallituksen luvalla poistaa sellaisten pyyntiluvanvaraisten riistaeläinlajien yksilöitä, jotka suojelualueen ulkopuolella aiheuttavat ilmeisen uhan ihmisen turvallisuudelle tai omaisuudelle aiheutuvasta merkittävästä taloudellisesta vahingosta. Tätä lainkohtaa sovellettaisiin suurpetojen ja mahdollisiin muihin vahinkoa tai uhkaa aiheuttavien eläinlajien yksilöiden poistamiseen kansallispuistosta. Lisäksi luonnonsuojelulain 15 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan kansallispuistosta voidaan Metsähallituksen luvalla vähentää vieraslajien tai muiden liian runsaslukuiseksi tai muutoin vahingolliseksi käyneiden yksilöiden lukumäärää. Nämä luvanvaraiset poikkeukset olisivat mahdollisia koko kansallispuiston alueella mukaan lukien metsästysrajoitusalue."*

Riistanhoitoyhdistys on samaa mieltä.

*"Lisäksi kaikkien ulkopaikkakuntalaisten lupametsästäjien suurpetojen ja pienriistan metsästysoikeus päättyisi kansallispuiston alueella. Näin on toimittu myös Syötteen, Hossan ja Pyhä-Luoston kansallispuistoissa."*

Riistanhoitoyhdistyksen näkemyksen mukaan jokainen perustettava kansallispuisto on oma erillinen alue, jossa pitää huomioida paikkakuntakohtaiset erityispiirteet ja aikaisemmat käytännöt, eikä vertailu muihin perustettuihin kansallispuistoihin ole aina täysin verrattavissa.

*"Porovahinkoja aiheuttavien petojen poistaminen olisi mahdollista Metsähallituksen luvalla luonnonsuojelulain 15 §:n mukaisesti ja kyseinen lupa voitaisiin myöntää Sallan paliskunnan osakkaille heidän kotikunnastaan riippumatta. Myös kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmassa ja järjestyssäännössä huomioitaisiin poronhoidon harjoittamisen edellytysten ja sujuvuuden turvaaminen."*

Tarkennuksena huomautetaan, että vahinkoperusteiset suurpetojen poikkeusluvat myöntää Suomen Riistakeskus.

Sallan riistanhoitoyhdistys

Matti Tolvanen
puheenjohtaja

Kari Hänninen
toiminnanohjaaja